

Ureja: glavni in odgovorni urednik Katarina Smodej in odbor za informiranje, ki ga sestavljajo: Stane Primožič — predsednik, Ivan Mauser — podpredsednik in člani: Olga Abramič, dipl. inž., Jošt Bajželj, Marinka Farčnik, Zlata Hummer in Slavka Rojina. Tisk: ČP »Gorenjski tisk« v Kranju

LETO XV — 31. 8. 1971 — Št. 8

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

tekstilec

Ob prvem polletju 1971

Gospodarjenje podjetja v prvem polletju 1971 je potekalo pod že znanimi splošnimi zunanji negativnimi vplivi, kakor tudi v luči določenih lastnih problemov, ki so spremljali naše delo. Poslovni rezultati in uspehi so seveda bili v znatni meri odvisni od teh činiteljev. Zato ne moremo biti zadovoljni ob ugotovitvi, da je bil ostvarjeni finančni rezultat v tem obdobju še vedno minimalen, saj je komaj še zadoščal nekim pozitivnim možnostim pri delitvi dohodka.

Mnogo naporov, ki smo jih v tem času vložili v proizvodnjo, ni dalo željenega učinka. Kljub temu, da se je kvaliteta sortimenta nekoliko dvignila — pri preji za cca 3 %, pri tkaninah pa za 1 % —, je še vedno ostalo odprto poglavito vprašanje — tehnična kvaliteta izdelkov. Ta nikakor ni zadovoljiva in je napram lanskemu istemu obdobju ponovno padla za 1 %, čeprav so bile delovne enote stalno opozarjane in so bili s tem v zvezi storjeni številni operativni ukrepi. Ta ugotovitev je ozko povezana z dejstvom, da tudi izpolnjevanje proizvodnih rokov — posebno še pri izvozu — šepa, in je njihovo zamujevanje ali celo neizpolnjevanje povzročalo v poslovanju veliko težav, ki so že resno ogrožale normalno oskrbovanje s surovinami in ostalimi materiali, torej tudi naše redno delo. Skrajni čas je že, da se vse delovne enote, kakor tudi vsak posamezni član delovne skupnosti zave, da se — posebno

še danes — v poslovnem svetu nihče ne more uveljaviti, če se na tržišču ne predstavi z res solidnimi in kvalitetnimi izdelki. Izredno pomembni pa so pri tem tudi normalni komercialni odnosi, ter točna in pravočasna postrežba strank. Le tako si je moč ustvariti in utrditi ugled, ki ga mora imeti vsaka firma, če hoče napredovati in biti konkurenčna.

Zato bo pri nadaljnjih naporih podjetja za odpravo dosedanjih pomanjkljivosti in napak, ter za dosego boljših poslovnih rezultatov potrebno, da izboljšamo disciplino tako glede proizvodnih kakor odpremnih rokov, kar bo seveda terjalo tudi precej večjo mero odgovornosti pri zaposlenih. Nujno pa je potrebno storiti določne ukrepe na področju notranje organizacije, ki bo izboljšala pogoje dela in prav tako vplivala na poslovnost in učinkovitost služb.

Če bi na kratko ocenili situacijo v kateri se nahajamo, bi po nekaterih gospodarskih kazalcih prvega polletja mogli izraziti določni zmerni optimizem. To nam v neki meri izražajo poslovna rentabilnost, ki se je napram lanskemu I. polletju izboljšala za 43 %, ekonomičnost je porasla za 10 %, gospodarska storilnost za 65 % in družbena rentabilnost za 42 %.

Zavedati pa se moramo kljub vsemu, da delamo in živimo v obdobju, ki je izredno težko in resno, da pripadamo branži, ki se v mnogih gospodarskih elementih ne more primerjati z nekaterimi

drugimi proizvodnimi panogami zaradi številnih vzrokov, zaradi česar velikokrat nastopa miselnost o ekonomski opravičenosti in obstoju itd. Vse to pa razumljivo zahteva še večje napore, prizadevanje in čut za odgovornost posameznika na delovnem mestu. Le tako bo mogoče prebroditi kritične čase in doseči tudi za tekstilnega delavca primeren delež plačila za njegovo delo.

Če pa teh stvari ne bomo jemali popolnoma resno, bomo še naprej pričeli nenormalni fluktuaciji delovne sile, ki povzroča nadaljnje upadanje delovne storilnosti, ta pa ob vplivu še vseh ostalih nega-

tivnih poslovnih faktorjev ohranja nizek nivo osebnih dohodkov. To pa nikakor ni naš cilj. Podjetje ima v pripravi in obdelavi razvojni program, ki naj bi s svojo uresničitvijo omogočil moderno in intenzivno proizvodnjo — katero bo potrebno delno preusmeriti — visoko storilnost, sodobni asortiment izdelkov, ter večjo ekonomičnost in rentabilnost poslovanja. Le tako si bo moglo podjetje zagotoviti boljše osebne dohodke in zadoštna finančna sredstva za svoje normalno poslovanje, za katerega ne moremo trditi, da smo ga imeli v I. polletju 1971.

Zato je naš polletni obračun uspeha pokazal pri delitvi dohodka dokaj šibke odstotne kazalce. Doseženi dohodek je bil razdeljen

IZ VSEBINE:

- Ob prvem polletju 1971
- ITMA 71, svetovna razstava tekstilnih strojev v Parizu
- Srebrni Mode-fest 71 za Tekstilindus
- Novozgrajeni blok je vseljen
- V upravi ostrejši ukrepi za odrejanje nadurnega dela
- Naša obramba
- Boljše perspektive Konfekcije Triglav
- Nepozaben dopust v Bohinju
- 2. nagradni kviz

v razmerju 20,3 : 76,3 : 3,4. Pri tem je treba upoštevati malo večjo stopnjo amortizacije in za cca 20 % večje kritje kot lani izplačanih osebnih dohodkov na povprečno zaposlenega.

Na višino dohodka pa so v negativnem smislu vplivale tudi znatno večje razlike zaradi razprodaje tkanin pod rednimi cenami, negativne razlike med cenami pri izvozu tkanin, odobrene prodajne kondicije kupcem in obračunane bančne obresti od najetih kreditov in zamudne obresti.

Polletni rezultati naj nam bodo poleg zmernega optimizma tudi opozorilo, da do konca tega leta izboljšamo dosežke na tistih področjih, ki so najbolj pomembna za delo in napredek kolektiva.

EVA

ITMA 71 svetovna razstava tekstilnih strojev v Parizu

V dneh od 22. junija do 1. julija letos je bila v Parizu dosedaj največja razstava tekstilnih strojev na svetu. Sejem se je vršil na velikem razstavišču v Parc de Expositions, ki ima kompletne instalacije tako da so razstavljalci lahko prikazali vse stroje v obratovanju. Zanimanje za najnovejše dosežke v tekstilni tehniki je bilo izredno, saj je v tem času obiskalo razstavo približno 150 tisoč tekstilnih strokovnjakov iz vseh kontinentov. Ker Pariz nima na razpolago toliko prenočitvenih kapacitet, so obiskovalci stanovali tudi v oddaljenosti preko 200 km od Pariza.

Prireditelj razstave je bilo Evropsko združenje proizvajalcev tekstilnih strojev (Comité Européen des Constructeurs de Matériel Textile), organizira pa se na vsaka 4 leta. Prva takšna in za današnje razmere skromna razstava je bila v Lillu, sledile so pa v Bruslju, Milanu, Hannoveru. Baslu in letošnja v Parizu. Slednja je presegla vse dosedanje po številu udeležencev, po številu eksponatov in po razsežnosti, saj je čisti razstaveni prostor obsegal površino 150.000 m². Zanimivo je tudi število razstavljalcev iz posameznih držav:

ZR Nemčija	310 razstavljalcev
Italija	206 razstavljalcev
Anglija	104 razstavljalcev
Francija	120 razstavljalcev
Švica	90 razstavljalcev
ZDA	58 razstavljalcev
Belgija	34 razstavljalcev
Španija	25 razstavljalcev
Japonska	21 razstavljalcev
Nizozemska	17 razstavljalcev

Razen navedenih dežel, ki predstavljajo najmočnejši potencial v tekstilni strojegradnji je bilo udeleženo tudi po nekaj predstavnikov iz ostalih držav. Med njimi je razstavljalo edino podjetje iz Jugoslavije t. j. UTENZILJA iz Ljubljane. Skupno število razstavljalcev je znašalo 1021. Že to število pove, da je bil sejem zelo velik in hkrati tudi to, da so bili na njem prikazani eksponati najnovejših dosežkov tekstilne tehnike. Ker je udeležba na tako reprezentančnem sejmu zvezana tudi s precejšnjimi stroški, so se ga udeležila tista podjetja, ki v tekstilni tehniki nekaj pomenijo in ki imajo res kaj novega pokazati.

Namen tega članka ni, da bi opisovali posamezne stroje in novosti v posameznih tehnoloških postopkih. Zaradi obsežnosti bi v kratkem sestavku to bilo nemogoče prikazati, zato bi poizkušali ugotoviti tendence, ki jih zasleduje moderna tekstilna industrija.

Predenje:

Na področju predilstva se ugotavljajo tri tendence in sicer:

1. močno povečanje produktivnosti na klasičnih proizvodnih fazah,
 2. delna ali popolna avtomatizacija predenja s kombinacijo visokoproduktivnih strojev v linijskem sistemu,
 3. novi proizvodni postopki predenja.
- Če analiziramo v kratkem vse tri poti k racionalnejši, cenejši in kvalitetnejši proizvodnji, so ugotovitve sledeče:
- odpiranje in čiščenje vlaken je poleg popolne avtomatizacije doseglo tudi boljše mešanje vlaken med posameznimi balami. Produktivnost se zviša od sedanjih 150 kg/h na 900 kg/h;
 - mikanje omogočajo visokoproduktivni mikalniki s kapaciteto do 100 kg/h v primerjavi s klasičnim mikalnikom, ki omogoča proizvodnjo do 5 kg/h;
 - česanje preje omogoča zvišanje produktivnosti od nekdanjih 12 kg/h na 25 kg, najnovejše konstrukcije pa omogočajo že do 40 kg/h;
 - raztezalke z brzino do 350 m/min niso več neobičajni proizvodni stroji, vendar so izdelani že prototipi za brzine do 500 m/min;
 - predenje po klasičnem sistemu zasleduje čimvečjo izpolnitve predilnih strojev. Tako je na ITMI več proizvajalcev prikazalo prstančni predilni stroj, ki samodejno natika prazne cevke, snema polne We navitke in celo veže pretrge (Saco Lowel). Prstančni predilni stroj je verjetno s tem dosegel svoj vrhunec, ker bistvenih izboljšav na njem skoraj ni mogoče doseči, saj povečanje brzine preko 17000 obratov/min omejuje vzdržljivost materiala pri prstanu in tekaču.

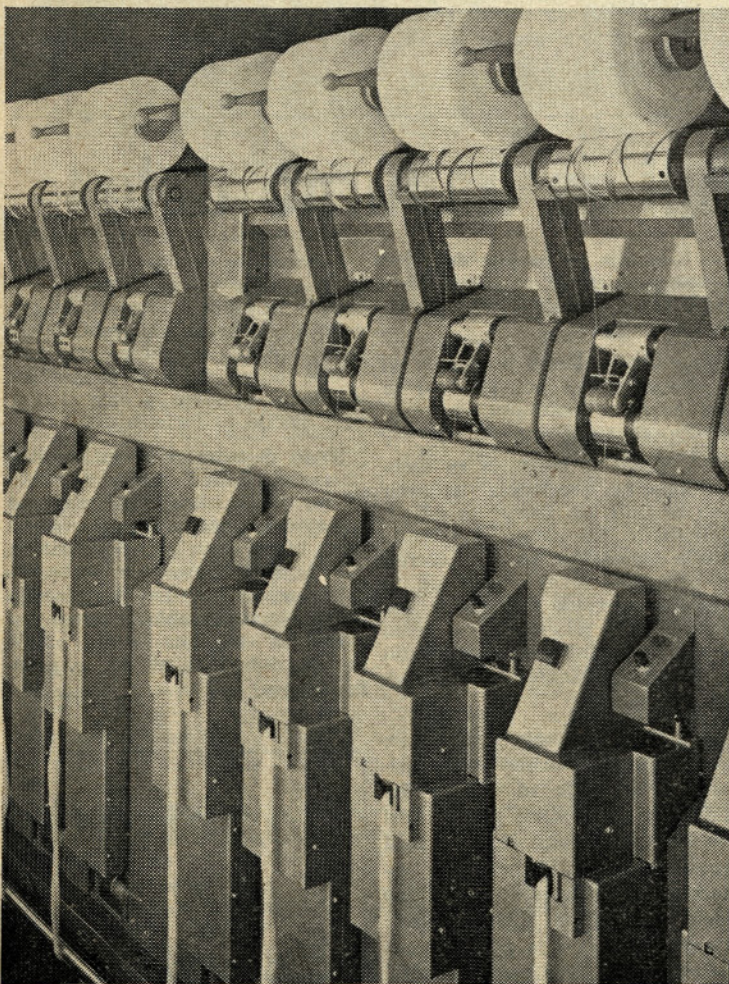
Avtomatizacija v predilstvu je nadaljnji korak k racionalnejši in kvalitetnejši proizvodnji. Pri klasični razdelitvi tehnoloških postopkov je kljub zvišani produk-

tivnosti na posameznih proizvodnih fazah še vedno prevelik vpliv človeka, kar je zelo neugodno z ozirom na kvaliteto preje. Pri normalnem nakladalniku v čistilnici bombaža je npr. od vestnosti delavca odvisno, če bo od posameznih bal pravilno in v majhnih plasteh vlagal predivo na latasti pas nakladalnika. Od njega je odvisno, ali bo preja bolj ali manj niansirana. Nadalje je variacija enakomernosti baterjevih svitkov še vedno odvisna od vestnosti delavca, če bo prelahka ali pretežka svitka izločil ali ne. Sodobni stroji vrše rahljanje in mešanje bombaža popolnoma enakomerno, očiščen bombaž se pa direktno dozira v visokoproduktivnem mikalniku, nato pa se po linijskem sistemu kontinuirno transportira na raztezalke. Torej do predpredenja je postopek popolnoma avtomatiziran. Z uporabo klasičnega načina predenja je nadaljnji postopek diskontinuiran, z uporabo takozvanega OE načina predenja je pa postopek lahko tudi avtomatiziran. Moderna predilnica zahteva tudi manj obratovalnih prostorov, manj ljudi, zahteva pa izredno visoka investicijska sredstva, saj stane najmodernejše opremljeno delovno mesto (brez zgradb) ca. 270 tisoč \$.

Velik interes vzbujajo novi postopki brezvretenskega predenja, takozvani OE (Open-End) postopek. Najbolj znana sta dva postopka, t. j.:

- mehanični OE postopek predenja
 - predenje s pombčjo elektrostatičnega polja.
- Do pred kratkim je mehanični OE postopek omogočal brzine s ca. 30.000 do 40.000 obratov/min. Omejeval se je na nižje številke preje do 25 tex, s ca. 20 % večjo enakomernostjo preje, vendar je zaradi nekoliko slabše trdnosti bila sposobna le za votek, ki ni toliko izpostavljen mehanskim obremenitvam, kot pa osnova. Večje število znanih evropskih, ameriških in japonskih proizvajalcev probleme OE predenja intenzivno proučuje ter so že dosegli v kratkem času zelo ugodne rezultate. Tako je npr. ameriško podjetje ELEKTROSPIN Corporation prikazalo elektrostatični predilni stroj, ki omogoča brzino 70.000

(Nadalj. na str. 3)



Japonski Open End predilni stroj

Srebrni MODE - FEST za Tekstilindus

Pred časom se je končal II. jugoslovanski festival mode pod imenom »Mode-fest 71«.

To je bila največja, po vrsti že druga, modna prireditev pri nas, ki si obeta postati tradicionalna.

Mode-fest ima namen potom velikih modnih revij spektakularnega značaja, seznanjati kar največje število potrošnikov vzdolž cele Jugoslavije, kaj vse so prispevale in ponujajo domače tovarne oblačilne in obutvene industrije.

Letos je na tem festivalu mode sodelovalo 26 tovarn in podjetij, ki so predstavile svoje tekstilne, usnjarske, trikotažne, konfekcijske in kozmetične izdelke za tekoče letno in naslednjo jesensko-zimsko sezono.

Na »mode-festu« tovarne in podjetja razen prikaza svojih izdelkov, tekmujejo še za priznanje »Zlatni« in »Srebrni« Mode-fest.

Na poti, dolgi sedemstisoč kilometrov, je Mode-fest obšel 21 večjih jugoslovanskih mest: od Maribora, preko Ljubljane, Karlovca, Osijeka, Subotice, Novoga Sada pa do Beograda, naprej do Niša in Skopja ter Prištine in tja od Titograda do Dubrovnika in naprej ob jadranski obali preko Makarske, Splita in Zadra na Reko in v Opatijo ter v Pulo in Poreč. Tudi v Sarajevu in Mostarju so gostovali na tej edinstveni modni turneji.

Obiskovalci modnih revij II. jugoslovanskega festivala mode so si lahko ogledali in ocenili potom anketnih listov nad 200 modelov, ki so jih predlagala podjetja iz svojega proizvodnega programa.

Naše podjetje je sodelovalo na »Mode-festu 71« z desetimi modeli za različne dnevne prilike. Tiskani vzorci, ki jih je pripravil naš risarski atelje v kombinaciji z enobarvnimi tkaninami, oblikovanimi v mladostne modele za šport, plažo in poletni večer, so vzbudili dosti pozornosti in poželi odobravanja pri občinstvu, ki je imelo glavno besedo pri ocenjevanju vsake kolekcije po skupinah. Preko 50.000 obiskovalcev je oddalo svoje glasove, s katerimi so se odločili za najboljše prikazane modele.

Kot potrdilo in dokaz, da so naši izdelki navdušili potrošnike, je osvojeni srebrni »mode-fest 71« v skupini lanskega tekstila, v kateri so tekmovala še štiri druga jugoslovanska podjetja. Naj vam posredujemo še nekaj izjav, katere so objavili večji časopisi in revije po državi o lanskem prireditvi oz. festivalu mode:

»Ova akcija nije od danas do sutra, suviše je dugo sazrijevala tjerajući kupca da se snabdijeva preko granice na škartu. Zato jednom započeta ovako širokih razmjera, organizacijom i nakonom, pomoći će da se naš čovjek sa puno povjerenja snabdije kvalitetnim i lijepim modelima, koje će gotovo ekskluzivno proizvoditi domaći proizvođači.«

»Svijet«, Sarajevo, 10. VII. 1970.

»Glavni cilj jednog festivala mode jeste da bude vječna spona između kupca i proizvođača, odnosno mode i njezinih konzumenata. Ako se kuće na tom festivalu konfekcije i mode predstave kao proizvođači za široku potrošnju, onda se treba zalagati da festival bude što veći i da obuhvati što više gradova.«

Zorica Nikezić, direktor Centra za suvremeno odijevanje iz Beograda

»Mode fest, očitno s namjerom da postane tradicionalna priredba izbjegava statičke piste, da bi preko što većeg broja posjetilaca i njihovih ocjena sugerirao trgovcima koje modne hitove da otkupe. To će ujedno biti dobra propaganda najbolje domaće konfekcije.«

»Dnevnik«, Novi Sad

»Nema razloga da se ne održavaju festivali mode, ali oni moraju imati i svoju ekonomsku opravdanost. Iskreno se nadam da će Mode fest prezentirati ono što će kupci uvijek moći i kupiti.«

Aleksandar Joksimović, modni kreator, Beograd

»Velika modna revija prošla je kroz mnoge gradove da bi se pre nekoliko dana završila na zagrebačkoj Letnjoj pozornici. Ljubitelji mode imali su priliku da vide najnovija ostvarenja naših tekstilnih fabrika sa ciljem da ispitanje najuspešnije modele uvrstimo u industrijsku proizvodnju.«

»Politika-express«, 5. IX 1970

»Inače što se samog Mode festa tiče i modela koje smo vidjeli, može se sasvim slobodno reći, da bi ih žene u 80 % slučajeva mogle ponijeti već sutra na ulicu. Naravno, bilo je i desetak veoma ekstravagantnih modela, namenjenih

ženama sa smelijim ukusom i »ludim« večerima.«

»Subotičke novine«, 21. VIII 1970

»Sigurno, bila bi sreća kad Mode fest ove godine ne bi bio usamljena lasta. Mi smo se pridružili toj akciji i nije nam ni na kraj pameti da se s potcjenjivanjem odnosimo prema sugestijama tisuća posjetilaca tih tako potrebnih priredbi. Potrošači mogu biti sigurni da ćemo im ponuditi upravo one modele, kojima će svojim ocjenama dati prednost. Uvijek smo spremni preuzeti rizik za prodaju one odjeće, koju su nam sugerirali sami potrošači.«

Ivo Bekić, komercijalni direktor »Na-me« Zagreb



MODEL: grupa II
Proizvođač tekstila
»TEKSTILINDUS« Kranj
Modni kreator
ANA ŠTEMPIHAR



Predaja ključev v novem bloku

Novozgrajeni blok je vseljen

Sreda, 21. julij: končno so člani kolektiva, ki so čakali na stanovanje v novozgrajenem bloku le dočakali dan, ko smo jim lahko izročili ključke.

Spomladi leta 1969 je naše podjetje sklenilo kupoprodajno pogodbo z gradbenim podjetjem »Projekt« za nakup stanovanjskega bloka z 38 stanovanji. Po tej pogodbi je bila določena cena bloka 2.782.600 dinarjev in rok dograditve 15. 8. 1970. V omenjeni pogodbi je bila cena navedena samo informativno in določena na osnovi takratnih cen gradbenega materiala. Podjetje Projekt se je namreč obvezalo, da bo dokončno ceno sporočilo najkasneje en mesec pred prevzemom stanovanj.

V Kranju je edino gradbeno podjetje Projekt. Ob množici gradenj v kranjski občini pa je kapaciteta tega gradbenega podjetja premajhna; njihova delovna sila je razdrobljena na več začetih gradbiščih in gradnja tako počasi napreduje. To pa še ni vse, kar vpliva na gradnjo: tu moramo omeniti še pomanjkanje delovne sile, pomanjkanje gradbenega materiala, dalje obrtniki, ki zavlačujejo obrtniška dela itd. Po drugi strani pa gradbena podjetja nasploh niso preveč zainteresirana za gradnjo stanovanj, ker je zanje bolj donosna gradnja industrijskih hal, cest, mostov in gostinskih objektov. Gradnja stanovanj je povezana z obrtniškim deli in jim pomeni bolj postransko dejavnost, zato radi odlagajo gradnjo blokov za mrtvo sezono, ko so na drugih gradbiščih dela že zaključena.

Vse navedene okoliščine so vplivale tudi na izgradnjo našega bloka. Namesto ključev smo lani aprila dobili od Projekta novo kupoprodajno pogodbo z novimi 30%-nimi višjimi cenami in novim rokom izgraditve 30. 11. 1970. Interesenti so medtem že vplačali 15%-ni prispevek lastne udeležbe, zato so razumljivo — komaj čakali na selitev. Naše podjetje pa je bilo pred dejstvom: podpisati novo pogodbo ali pa odstopiti od nakupa bloka, kar za Projekt ne bi predstavljalo nobenih težav, saj bi po novi ceni blok z lahkoto prodali drugim interesentom. Zaradi povišane cene smo sklicali sestanek kupcev stanovanj in jih seznanili z nastalo situacijo. Interesenti so sicer neradi — morali sprejeti nove pogoje. Ko se je bližal rok dograditve 30. 11. 1970, je bil blok komaj v četrti fazi izgradnje in spet nam je bilo jasno, da se bo izgradnja spet zavlekla. Kupci stanovanj so se začeli razburjati, vendar jim nismo mogli pomagati, kajti vsaka naša intervencija je bila zaman. Gradnja se je tako vlekla iz meseca v mesec, končno pa je bil 18. junija blok tehnično le prevzet. Prav istega dne pa smo dobili od Projekta obvestilo, da se končna cena bloka poviša ponovno za 10%. Selitev se je prav iz tega vzroka še bolj zavlekla. Pripraviti smo morali nove izračune in vso dokumentacijo za banko, ki je sestavila in pripravila kreditne pogodbe.

Po podpisu kreditnih pogodb smo 21. 7. 1971 prevzeli stanovanja in razdelili posameznikom (Nadalj. na str. 5)

V upravi ostrejši ukrepi za nadurno delo

Ze več let nazaj ugotavljamo, da število nadur iz leta v leto narašča. Večkratni poskusi sveta delovne enote uprava, ko je z raznimi priporočili apeliral na posamezne sektorje, naj skrbijo za omejitev nadurnega dela, niso prinesli željenih rezultatov. Vedno se je našlo opravičilo za opravljene nadure.

Tudi akcijski program je vseboval kot prvo nalogo omejitev nadurnega dela s tem, da se izboljša organizacija dela, učinkovitost dela in opravlja oster nadzor tako, da v upravi za leto 1971 ne bo preseženo skupno število 40.000 nadur. Za izvršitev te naloge so bili zadolženi direktorji sektorjev.

O tem vprašanju je ponovno razpravljali tudi kolegij, nato pa svet delovne enote uprava na 23. seji 6. julija. Iz pregleda nadurnega dela za obdobje januar — maj 1971 je svet ugotovil, da je bilo 19.101 opravljenih nadur, kar predstavlja le za 3.690 ur manj napram istemu obdobju lanskega leta. Iz podrobnejšega pregleda pa je sledila tudi ugotovitev, da se opravljajo nadure v večini sektorjev le na določenih delovnih mestih.

Med člani sveta se je na omenjeni seji razvila ostra razprava, po kateri so bili sprejeti naslednji sklepi:

— direktorje vseh sektorjev se opozarja, da le v izjemnih primerih dovoljujejo nadurno delo in le na tistih delovnih mestih, kjer dela ni mogoče opraviti v rednem delovnem času in bi zaradi tega nastala tudi večja materialna škoda.

— Komisijo za osebne dohodke se pooblašča, da kontrolira nadurno delo za posameznega delavca. Če komisija ugotovi, da to nadurno delo ni bilo potrebno, lahko tako izplačilo tudi zavrne.

— Direktorji vseh sektorjev naj na prvi obratovni dan tekočega meseca dostavijo komisiji za osebne dohodke seznam delavcev, ki so v preteklem mesecu opravljali nadurno delo s številom opravljenih nadur in obrazložitev, zakaj je bilo nadurno delo potrebno.

— Brez odobritve nadur od strani komisije za osebne dohodke izplačilni oddelek ne more obračunati nadurnega dela.

— Komisija za osebne dohodke je dolžna dostaviti mesečno poročilo o nadurnem delu svetu delovne enote uprava.

Brez dvoma lahko trdim, da so ti ukrepi vredni pohvale, saj je svet delovne enote uprava prvič odločno zaostрил to vprašanje.

V avgustu je komisija za osebne dohodke pregledala nadurno delo za julij, pri čemer je odločila izplačilo 535 nadur, ker zanje ni bila dostavljena komisiji ustreznna obrazložitev, 43 nadur pa je komisija zavrnila delavcu iz komercialnega sektorja, kateremu po čl. 11 pravilnika o nagrajevanju za komercialni sektor plačilo nadur ne pripada.

Svet delovne enote uprava je na zadnji seji skrbno pregledal poročilo komisije za osebne dohodke in ga v celoti potrdil. Pri pregledu nadurnega dela je med drugim ugotovil, da vodstvo komercialnega sektorja še vedno premalo skrbi za znižanje nadurnega dela, zato je ponovno poslal opozorilo, da le-ta z večjo skrbnostjo v bodoče odreja nadurno delo.

Komisija za osebne dohodke oziroma svet delovne enote bo v bodoče še ostreje ukrepal, če priporočila ne bodo pomagala, saj se lahko zgodi, da bodo podvezeli takšni ukrepi, ki bodo odpravljali odredjanja nadurnega dela, kakor tudi plačilo nadurnega dela.

Svetu delovne enote in komisiji za osebne dohodke je popolnoma jasno, da se nikakor ne moremo popolnoma izogniti nadurnemu delu, kljub temu pa vsi dobro vemo, da se nadurno delo lahko občutno omeji z boljšo organizacijo dela, kar nam lahko prinese lep prihranek oziroma vsem boljše osebne dohodke, ne pa le posameznikom.

R. S.

**Sodelujte
v
Tekstilcu**

ITMA 71 svetovna razstava tekstilnih strojev v Parizu

(Nadalj. s 1. str.)

obratov/min ter izdeluje prejo od 10–150 tex z dolžino vlaken do 50 mm.

Tudi na področju previjanja preje so doseženi izredni rezultati. Fabrika Barber Colman je npr. prikazala previjalni avtomat, pri katerem se proces previjanja ne ustavi niti v času avtomatskega vezanja oz. pretrga in to pri brzini do 1000 m/min. Avtomati za križno previjanje pa so opremljeni z avtomatskim donajanjem Wc navitkov na previjalni mesta in avtomatskim snemanjem in transportiranjem križnih navitkov.

Tkanje:

Na področju tkanja ni bilo toliko revolucionarnih novosti, kot v predilstvu. V sami tehnologiji torej ni bistvenih sprememb, pač pa so stroji za vse tehnološke faze bolj avtomatizirani in produktivnejši.

— Snovalni stroji omogočajo brzine do 1000 m/min, menjava valjev je avtomatska s pomočjo hidravlike,

— škroobilne stroje nudijo različni proizvajalci zelo izpopolnjene. Vse pritiskne valjev in napetosti osnove je možno točno nastaviti in parametre nastavitev tudi kasneje pri ponovitvah točno reproducirati. Tudi kuhalne naprave za škroobilno maso so že kontinuirne, to se pravi, da se sproti kuha samo toliko, kolikor se mase porabi, kar omogoča precejšnje prihranke pri škroobilnih sredstvih.

— Vdevanje v liste, greben, vezanje niti in natik lamel je popolnoma avtomatizirano, kar nudi že več proizvajalcev.

— Previjanje votka vedno bolj izgublja na pomenu, ker je na

Tudi drugi tipi brezčolničnih statev, ki vnašajo votek v tkanino

— s pomočjo prijemk, ki so lahko fiksne ali fleksibilne

— hidravlično

— pnevmatsko

so že sposobni za industrijsko proizvodnjo, edino pri nekaterih tipih strojev so še težave s krajci, vendar tudi to je že več ali manj rešeno.

Proizvajalci statev se še nadalje intenzivno ukvarjajo z razvojem še bolj produktivnih strojev kot so dosedanj. S tem hočejo obdržati korak s pletilstvom, ki zaradi visoke produktivnosti vedno hitreje izpodriva tkanine, kar dokazuje dejstvo, da se vodilne evropske tkalnice opremljajo s pletilnimi stroji. Tako je firma Riitti prikazala prototip tkalskega stroja, ki deluje na principu valovitega zeva s pomočjo segmentov. To omogoča, da se vnaša pri širini tkanine 150 cm naenkrat 15 votkov.

Plemenitenje:

Splošne tendence na področju plemenitenja so sledeče:

— povezovanje več posameznih faz v kontinuirne procese takozvanih cesta,

— zviševanje brzin na posameznih strojih, kar zvišuje produktivnost,

— avtomatizacija tehnoloških procesov, ki omogočajo neprekinjen nadzor pri velikih brzinah in zmanjšanje človeškega vpliva,

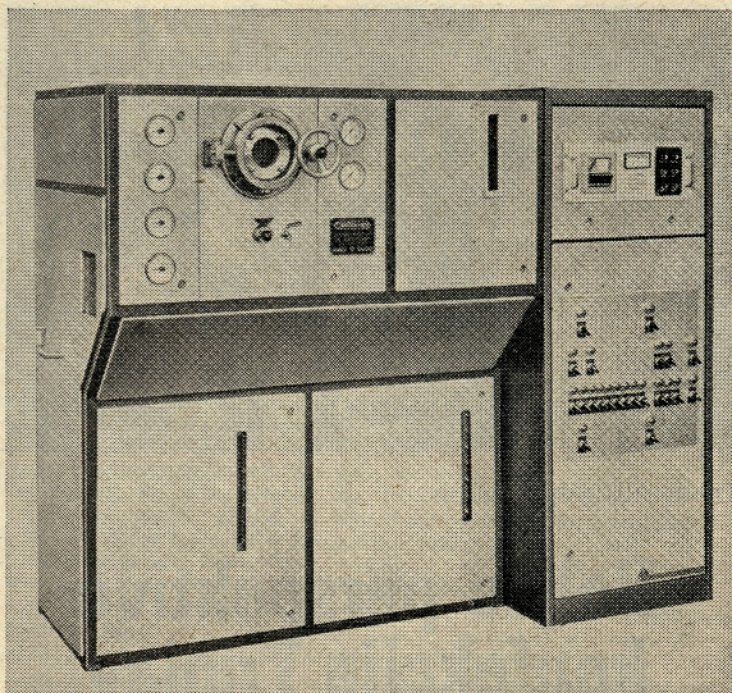
— široka uporaba merilne in regulacijske tehnike, ki skrbi za pravilno doziranje flot in natančno vzdrževanje koncentracij kemikalij,

— uvajanje novih tehnoloških postopkov z uporabo organskih topil, ki nadomeščajo vodo,

tenje tekstilij, predvsem iz sintetične s pomočjo organskih topil. Znano je namreč, da bo v bodočnosti predstavljalo pomanjkanje vode resno oviro za razvoj tekstilne industrije, pri kateri predvsem plemenitilnice rabijo mnogo vode ter jo tudi onečistijo. Zato so se povezale različne kemijske, strojne tovarne in znanstvene institucije z namenom, da najdejo ustrezno nadomestilo za vodo. Organska topila so vodo ne samo nadomestila, kalkucije kažejo, da je njihova uporaba celo cenejša kot voda, ker se jih lahko regenerira, istočasno pa je za izparitev topila potrebno 10-krat manj toplotne energije, kar sušenje znatno poceni. Trenutno pa je popolnoma razvito pranje z organskimi topili, razviti pa so že tudi postopki za barvanje, ki so sicer šele v poskusni fazi, vendar bodo sigurno tudi uporabni za industrijski način proizvodnje. Torej v bodoče bomo lahko plemenitili tkanine tudi brez vode!

— Na ITMI je bilo dokazano, da je za področje tiska začel prevladovati rotacijski tisk. Prikazani pa so bili tudi stroji za druge načine tiska. Najzanimivejši je takozvani »termotisk«, kjer se iz potiskanega papirja s pritiskom in temperaturo nanaša vzorec na tekstilno površino iz sintetične. Stroj je nizko-produktiven, je pa zanimiv za manjša podjetja ali ekskluzivne serije, ker ne potrebujejo nobene naknadne obdelave.

Še mnogo bi se dalo povedati o ogromnem napredku v drugih področjih tekstilne tehnike kot npr. o pletilstvu, o netkanih tekstilijah, o mnogostranski uporabi novih vlaknin. Vendar je to v



Barvni aparat za barvanje z organskimi topili

Naša obramba

V vojni je civilno prebivalstvo izpostavljeno raznim oblikam napadov tako iz zraka, kakor tudi številnim in raznovrstnim nevarnostim, ki izvirajo od sovražnikovih operativnih, policijskih in drugih enot, kadar se te nahajajo na okupiranem ozemlju. Praksa vojn govori o tem, da so v nekaterih okoliščinah te nevarnosti za prebivalstvo lahko še večje, kot pa nevarnosti, ki izvirajo od napadov iz zraka. V korejski vojni je bilo na primer 84 % žrtev civilnega prebivalstva posledica delovanja talnih vojni sil, četudi je znano, da so bili zračni napadi zelo pogosti in hudi. Spričo tega je zelo pomembno, da vsakdo ve za te nevarnosti, da se zna zavarovati pred njimi. Še zlasti pa morajo biti z njimi seznanjeni pripadniki civilne zaščite, ki mora v takih okoliščinah znati v ustrezni obliki skrbeti za zaščito in reševanje prebivalstva in materialnih dobrin.

Naša socialistična Jugoslavija se pripravlja na splošni ljudski odpor za primer, če bi bila napadena ali ogrožena njena svoboda, neodvisnost, suverenost in teritorialna nedotakljivost. Odločena je, da se z vsemi sredstvi postavi po robu vsakemu napadalcu. Po ustavi nima nihče pravice priznati ali sprejeti okupacijo naše države ali katerega koli njenega dela, kakor tudi ne kapitulacije njenih oboroženih sil. To pomeni, da bi se z morebitnim napadalcem bojevali povsod kjerkoli bi se pojavil, da bi si zagotovili ozemeljsko celovitost, neodvisnost in svobodo. V takih okoliščinah zelo dosti pomaga znanje in najdljivost vsega prebivalstva, najbolj pa seveda enot civilne zaščite. Njeni pripadniki morajo biti kos vsaki situaciji, svestni svoje dolžnosti, iznajdljivi in poštrevni v pomoči ogroženim in nemočnim. Da bi te enote svoje naloge lahko opravljale ne da bi bile pri tem izpostavljene nepotrebnim žrtvam, morajo biti dobro opremljene in odlično izvežbane.

Tudi drugi narodi skrbijo za svojo varnost in zaščito. Oglejmo si danes, kakšno civilno zaščito imajo Norvežani:

Po norveški zakonodaji je civilna zaščita stvar vseh državljanov, moških in žensk. V državi, ki šteje 3.800.000 prebivalcev, se stalno vežba 150.000 ljudi, izmed katerih jih spada 58.000 v lokalne sile, 12.000 v mobilne kolone, 27.000 v alarmni sistem, 10.000 v službo za evakuiranje in 3.000 za zavarovanje železnic.

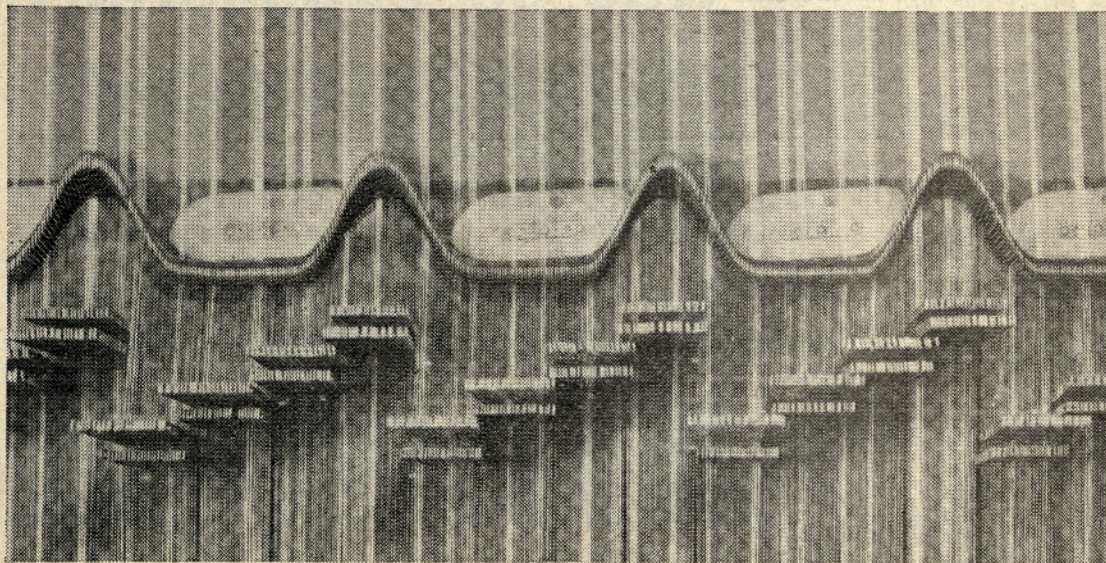
Vsak Norvežan se mora med 18. in 65. letom starosti na vsaki 2 ali 3 leta udeležiti 14-dnevnih vaj,

Pripadniki civilne zaščite dobijo od države vso opremo, vključno perilo, čevlje, plašč, šotorsko kri- lo, zaščitno mrežo, čelado, kožuh, rokavice itd. Pripadniki lokalnih enot imajo vso opremo pri sebi doma in jo lahko vsak hip uporabijo. Zdravstvene ustanove morajo v primeru potrebe odstopiti civilni zaščiti vso opremo in material. Z delom ne sme pričeti nobena zdravstvena ustanova, če ni prej dobila od civilne zaščite potrdila »o posebni zmogljivosti«. Tako potrdilo pa dobe tiste ustanove, ki imajo v rezervi material, namenjen za uporabo v primeru vojne. Njihovo osebje mora znati ravnati z vso to opremo, med katero so na primer tudi čistilne naprave za vodo. Za vse prebivalstvo so namenjeni splošni, 12-urni tečajji za dajanje prve pomoči in protipožarno službo. Vsi ljudje, vstevši šolarje, morajo poznati osnove samozaščite.

Poudariti je še treba, da na Norveškem ni človeka, ki bi skušal zanikati potrebo po tej državljanski obveznosti. Vsakogar, ki bi to skušal omalovaževati ali se izmikati, imajo za neprištevnega in bolnega. Res je, da dobra organizacija civilne zaščite zahteva precej stroškov in časa, po drugi strani pa daje — kot Norvežani zadovoljno ugotavljajo — veliko moralno in vzgojno korist, predvsem zato, ker povezuje ljudi in vnaša mednje solidarnost. Poleg tega pa je to tudi zelo dober način za strokovno usposabljanje vsakega posameznika. Ljudje se morajo naučiti, kako se normalno živi tudi v vojni, seznaniti se morajo z raznimi področji dejavnosti, elektroniko, arhitekturo, zvezami, zdravstveno vzgojo, ročnim, poklicnim in nazadnje tudi s kmečkim delom. Med priprave civilne zaščite v mirnem času spadajo tudi nove ceste in letališča za evakuacijo, poligoni za urjenje, domovi za onemogle itd. Od civilne zaščite ima korist industrija ki išče nove načine zaščite, civilna zaščita pa ta prizadevanja spremlja in sprejema zlasti tista, ki jih je mogoče koristno uporabiti v mirnem času.

Ker je civilna zaščita tako važen činitelj v obrambi naroda, pa naj bo to v miru ali vojni, bomo skušali z nekaj članki zainteresirati člane našega kolektiva za to organizacijo. Kot osnova nam bo služil list »Naša obramba«, katerega pa — žal — pozna malo ljudi. Prihodnjič si bomo ogledali organizacijo in naloge civilne zaščite pri nas.

KM.



Princip tkanja z valovitim zevom

področju tkanja dokončno prodrla brezčolnična statev, ki vnaša votek v zev tkanine direktno iz križnega navitka. Seveda pa tudi votkovni previjalni avtomati še ne bodo takoj izpodrinjeni, zato pa Schweiter še vedno razstavlja svoje kvalitetne stroje.

— Klasični tkalski avtomat je zgubil svoj prevladujoč položaj, čeprav so nekateri proizvajalci (Riitti, Picanol) prikazali vrhunsko izpopolnjene klasične stroje, ki omogočajo brzine tudi do 300 obr./min. Istočasno tudi dokazujejo večjo rentabilnost teh strojev napram brezčolničnim. Morda je trenutno to tudi res, ker so stroji nove generacije precej dražji, vendar je jasno, da iz tehničnega stališča predstavljajo brezčolnične statve napredek. Nedvomno bodo le-te izpodrinile klasične avtomate. Najbolj izpopolnjen brezčolnični stroj predstavlja še vedno švicarska firma SULZER, ki je istočasno tudi najdražji. Ta vrši vnašanje votka v zev s pomočjo 40 g težkih in 9 cm dolgih projektilov. Brzina vnašanja votka znaša do 760 m/min.

— uporaba kompjuterske tehnike za vodenje v naprej programiranih procesov.

Na posameznih tehnoloških fazah pa so naslednje novosti:

— Beljenje po postopku z uporabo visoke temperature, omogoča kontinuirni pretok tkanine brez velike rezerve za reaktivni čas. Proizvajalci trdijo, da je na prava brez ovir sposobna za industrijsko proizvodnjo.

— Firma Küsters je celo prikazala model naprave za neprekinjeno beljenje in istočasno barvanje tkanin.

— Barvanje doživlja nenehen napredek. Poleg zelo izpopolnjenih naprav za barvanje po klasičnih postopkih (žigri, fulardi, kontinuirne barvne naprave) preseneča, da se je precej proizvajalcev barvnih aparatov pojavilo na sejmu z JET-barvnimi aparati za barvanje pletenin. Velika domiselnost konstruktorjev je nudila več različnih rešitev tovrstnih aparatov, od katerih ima vsak svoje prednosti.

— Posebna novost na sejmu so bile različne naprave za plemen-

kratkem sestavku nemogoče opisati. Eno pa je gotovo: tekstilna industrija ni več delovno intenzivna, pač pa je že postala kapitalno intenzivna. Mnenje, da je tekstilna industrija namenjena samo še za nerazvita področja, je dokončno odbito. Najnaprednejše industrijsko razvite države vlagajo ogromna sredstva v razvoj sodobne tekstilne industrije, ker s tem ne krijejo samo potreb svojega prebivalstva, pač pa so te naložbe tudi dober vir akumulacije. Število prebivalstva se bo v prihodnjih 30 letih podvojilo. življenjski standard bo nenehno rasel in vsi novi prebivalci zemlje bodo hoteli biti boljše oblečeni kot pa so sedaj. Zato je zanemarjanje razvoja tekstilne industrije v vsaki državi velika napaka, ki ima lahko težke posledice. Amerikanci so to že spoznali ter predvidevajo v prihodnjih petih letih preko 50 %-no zvišanje svojih kapacitet, istočasno pa se intenzivno trudijo v vzgojo novih kadrov, ki bodo v bodoče uspešno vodili tekstilno industrijo.

Z. C.



Predstavniki našega podjetja

Boljše perspektive konfekcije Triglav

Predstavniki podjetja, med katerimi je bil tudi glavni direktor Dušan Horjak, so si v soboto, 14. avgusta na povabilo Konfekcije Triglav ogledali nov proizvodni prostor konfekcije. Med ogledom sta predstavnike našega podjetja spremljala direktor in pa tehnični vodja konfekcije.

večini so to bivše delavke našega podjetja. Njihova proizvodnja se bo še povečala, ko bodo v 2. izmeni zaposlili nove delavce, saj jim v popoldanski izmeni obratuje le en trak. V ta namen priučujejo 14 mladih delavk s končano osemletko, katere bodo po 6 mesecih priučevanja lahko zasedle



Novomontirani servirni trak



Učenke na priučevanju

V letošnjem letu je dobila konfekcija končno nov proizvodni prostor. Razvoj in delo podjetja so vsekoli ovirali premajhni in pretesni prostori, posebno pripravo dela in pa samo proizvodnjo.

Večinoma z lastnimi sredstvi je konfekcija Triglav nabavila tudi novo opremo v vrednosti 60 milijonov dinarjev; sicer so skušali dobiti nekaj posojila, vendar jim to ni uspelo. Od nabavljenih opreme sta za konfekcijo najpomembnejša dva servirna trakova, ki vnašata v proizvodno življenje konfekcije prve znake modernega podjetja. Ta del opreme je konfekciji dobavilo podjetje Rog iz Ljubljane.

Z obratovanjem v novem proizvodnem prostoru so pričeli 2. avgusta letos. Ze po desetih dneh obratovanja so ugotovili, da se bo z novo opremo povečala dnevna proizvodnja za 10 %. Obratujejo v dveh izmenah in zaposlujejo 230 delavcev, od tega 103 invalidov, v

delovna mesta kot priučene šivilje. Njihovo priučevanje vodi konfekcijski tehnik.

Konfekcija Triglav izdeluje otroško in žensko perilo, robce ter lahke ženske in dekleške obleke, v bližnji prihodnosti pa bodo dopolnili svoj asortiman še z izdelovanjem postelnega perila in namiznih garnitur (prtov in servetov). Njihovi izdelki so v glavnem iz blaga, ki ga izdeluje naše podjetje, le majhen del pa tudi iz uvoza.

Lani je tudi Konfekcija Triglav odprla novo trgovino v Kranju na Maistrovem trgu, kjer uspešno prodaja svoje izdelke. Konfekcija bo ta način prodaje svojih izdelkov še razširila, saj so že v prvih sedmih mesecih letos prodali v vrednosti 50 milijonov dinarjev izdelkov v Kranju; sicer pa imajo organizirano lastno komercialno službo preko trgovskih potnikov. Konfekcija tudi izvažata in sicer letno cca 15 % svojih proizvodov.

Hrbtenica in njene bolezni

Hrbtenica je glavna opora telesa. Čeprav nosi težo vsega telesa ni trda in ravna, temveč elastična in ukrivljena. S tem dopušča telesu obračanje in pregibanje in ublaži vse udarce in tresenja telesa, ki bi lahko škodovali možganom.

Kako lahko hrbtenica rešuje te mnoge naloge? Sestavljena je iz sedmih vratnih, dvanajstih prsnih in petih ledvenih, petih križnih in 4-5 trtičnih zrastlin v eno kos. Vretenca so med seboj povezana z elastičnimi hrustančnimi ploščicami, ki so sestavljene iz čvrstega vlaknastega obroča in jedra, sličnega želatini. Tako povezana vretenca a lahko prevzamejo vlogo odbojke.

Mnoge hrustančne ploščice držijo na milijone udarcev in treslajev, druge občutljivejšje pa se stanjšajo, jedro se včasih prebije skozi vlaknasti obroč.

Vretenca so med seboj povezana s sklepi, ki omogočajo določene gibe, obenem pa pripomorejo k čvrstoči in gibčnosti hrbtenice. Vretenca ima trup, lok in izrastke, na katere se nadaljujejo mišice, s pomočjo katerih se lahko giblje v ledjih in omogočajo človeku pokončno držo. Vretenca ščitijo tudi hrbtenični mozeg, iz katerega skozi mnoge odprtine hrbtenice izhajajo živci. Njihova naloga je, da prenašajo naloge in zapovedi mišicam, nazaj v mozeg pa občutke. V področju vratnih vretenc se ti živci delijo v živce rok, v ledvenem predelu pa v živce nog, v prsnem delu pa med posamezna rebra.

Za svojo elastičnost je hrbtenica dolžna ne samo hrustančnim ploščicam, ki so med posameznimi vretenci, temveč tudi naravnemu zavoju vratnih in ledvenih vretenc naprej, prsnih pa nazaj. Ti zavoji omogočajo dodatno elastično fedriranje.

»Išias« ali ishialgija je izraz, ki ga slišimo vsak dan in ki ga pozna že skoraj vsak laik. Največ pacientov z najdaljšo dobo bolenja je prav zaradi te bolezni. Kako nastane? Neki pacient je že več let pri daljšem sklonjenem položaju čutil bolečine v križu. Zadnje dni je imel močnejše težave, ko pa je dvignil nek težak zaboj, je začutil nenadno neznosno bolečino tudi po vsej nogi. Ne more se več postaviti na noge, hrbtenica je zvitá postrani, otekle in napete so mišice ob hrbtenici. Neka druga pacientka je pri oblačenju nogavic začutila slične težave. Noga je postala mravljinčasta in mrtva. Kadar zakašlja, čuti zbadanje. Vse noči ne spi od bolečin. Kaj se je zgodilo? Stisnil se je hrustančasti obroč med vretenci. Zaradi tega je nastal pritisk na živce, ki prehajajo skozi odprtine iz hrbtenice. Če so živci močno stisnjeni, nastanejo neznosne bolečine.

KRONIČNE BOLEČINE V KRIŽU IN LEDVENIH PREDELIH

Mnoge žene često tožijo zaradi bolečin v ledjih. Javljajo se po daljšem sedenju, vožnji z avtom, če perejo posodo ali perilo, nosijo

dalj časa mrežo iz trgovine, z eno besedo pri vseh delih doma ali na vrtu, kjer se je treba pripogibati. Tudi daljše ležanje lahko povzroča omenjene težave. Žene so stalno nerazpoložene, ne veseli jih nič več. Odkod izvirajo te težave? Tekom življenja se je hrustančni obroček med vretenci stanjšal, elastične blazinice so se izpraznile ali vsaj zmanjšale in vretenca so se približala drug drugemu. Mišice in vezivo so postali preveliki za to stanje vretenc in čvrsta vez med vretenci je postala ohlapna. Sklepi med vretenci so dobili preveč prostora za gibanje in so se začeli močnejše izrabljati. Nastane tako zvana izraba hrustanca in sklepov med vretenci. To vse bolj obremenjuje mišice, nastanejo krči in bolečine.

BOLEČINE V ZATILJU IN ROKAH

Uslužbenka v pisarni toži, da se ji po nekaj urah dela v pisarni, posebno pri tipkanju, javljajo krči v zatilju. Včasih se bolečine širijo v rame in roke, v rokah čuti mravljinčavost, ponoči roke zaspijo. Iste težave navaja šofer po dolgi vožnji.

Kaj se dogaja v takih primerih? Vretenca vratne hrbtenice običajno niso tako obremenjena kakor npr. ledveni del hrbtenice, ker ne nosijo tako velike teže. Toda vratni del hrbtenice je zelo gibljiv in zato kmalu pride do motenj v povezanosti vretenc in preje omenjenih težav. Tu je mnogo živčevja in že tu nastane pritisk na hrustanec, se javlja nedoločena bolečina v glavi, vratu, ramenih, rokah, hrbtu, prsnem košu.

V času telesnega razvoja včasih nastanejo motnje v razvoju hrbtenice, njenega hrustanca in okostja. Temu je v mnogih primerih kriv rahitis iz otroške dobe. Lahko nastane grbavost ali pa samo nepravilne krivine, pojačane krivine hrbtenice ali pa jih sploh ni. V mladosti te spremembe ne povzročajo posebnih težav, v kasnejši dobi pa so lahko vzrok mnogim bolečinam.

VZROKI SPREMENB V HRBTENICI

Vzroki opisanim motnjam so medsebojno povezani, a lahko jih povežemo na skupni začetek: spremembe v hrustancu. Starejši smo, močnejši je proces razgradnje. Tudi hrustanec se stara, tanjšje, vsebina želatinske mase se zmanjšuje, s tem pa tudi elastičnost. To je normalni proces staranja, ker se take spremembe najdejo skoraj pri vseh starih ljudeh.

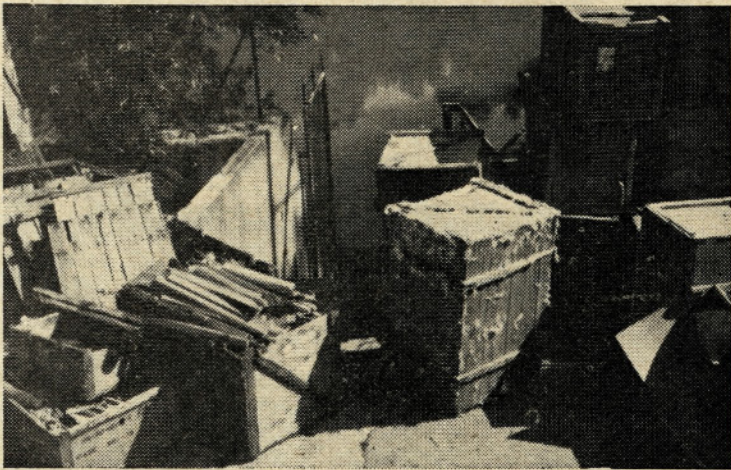
Če pa nekdo nima pravilno grajene hrbtenice že iz otroške dobe, se te spremembe javljajo že preje in v težji obliki. V tem primeru te spremembe niso dokaz normalnega staranja, temveč bolezni.

PREVENTIVNI UKREPI

Ze v zgodnji dobi, ko še nimamo težav, je treba misliti naprej. Ravno ležišče, trebušna lega, telovadba za jačanje hrbtnih in trebušnih mišic, predvsem pa plavanje. Pri dviganju je treba paziti, da dvigamo z mišicami nog in iz počepa, ne pa s hrbtnimi mišicami iz pripognjenega položaja.

dr. M. C.

Kdo bo odgovoren?



Gasilsko zajemališče vode pri zabojarni v obratu I je pogosto takole založeno z odpadnimi zaboji, le-teh je včasih toliko, da avtomobili, namenjeni v garaže, ne morejo peljati mimo.

Kranj smo dobili opozorilo, da mora biti ta dohod vedno dostopen, vendar izgleda, da so vsa opozorila — tu mislim tudi na opozorila našega poklicnega gasilca — zaman. Ali res ni možno



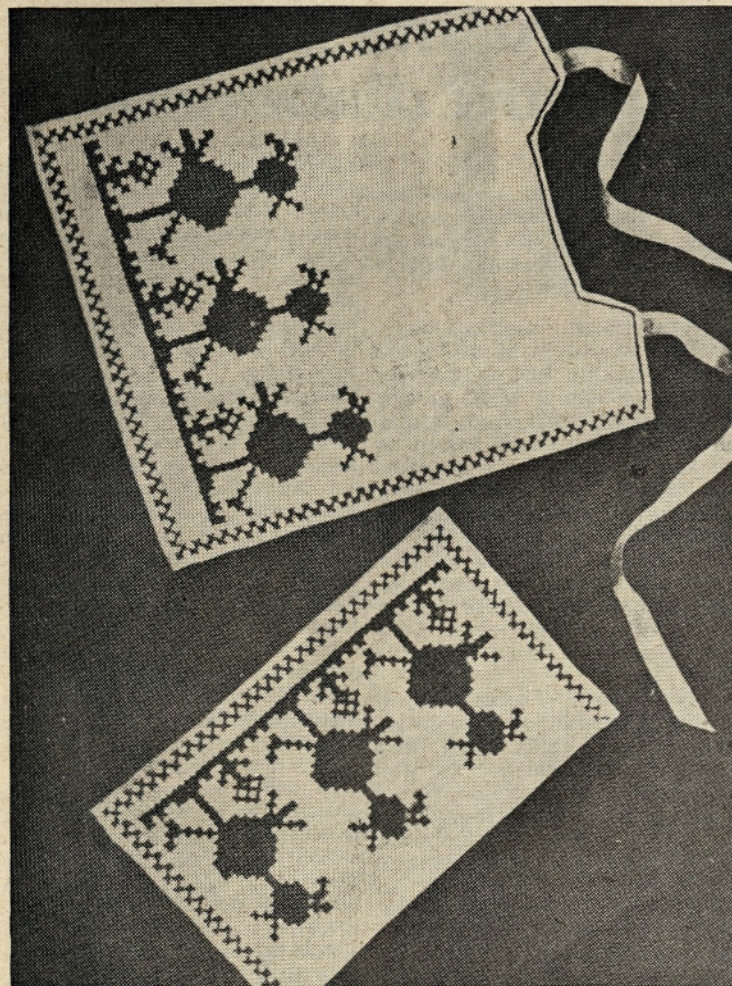
To zajemališče vode je v primeru požara edino zajemališče za zabojarno, skladišče bombaža, vi gonko in čistilnico. Ze od Zavoda za požarno in tehnično službo

nikjer druge odlagati odpadnih zabojev? Kdo bo odgovoren, če pride do požara!

R. S.



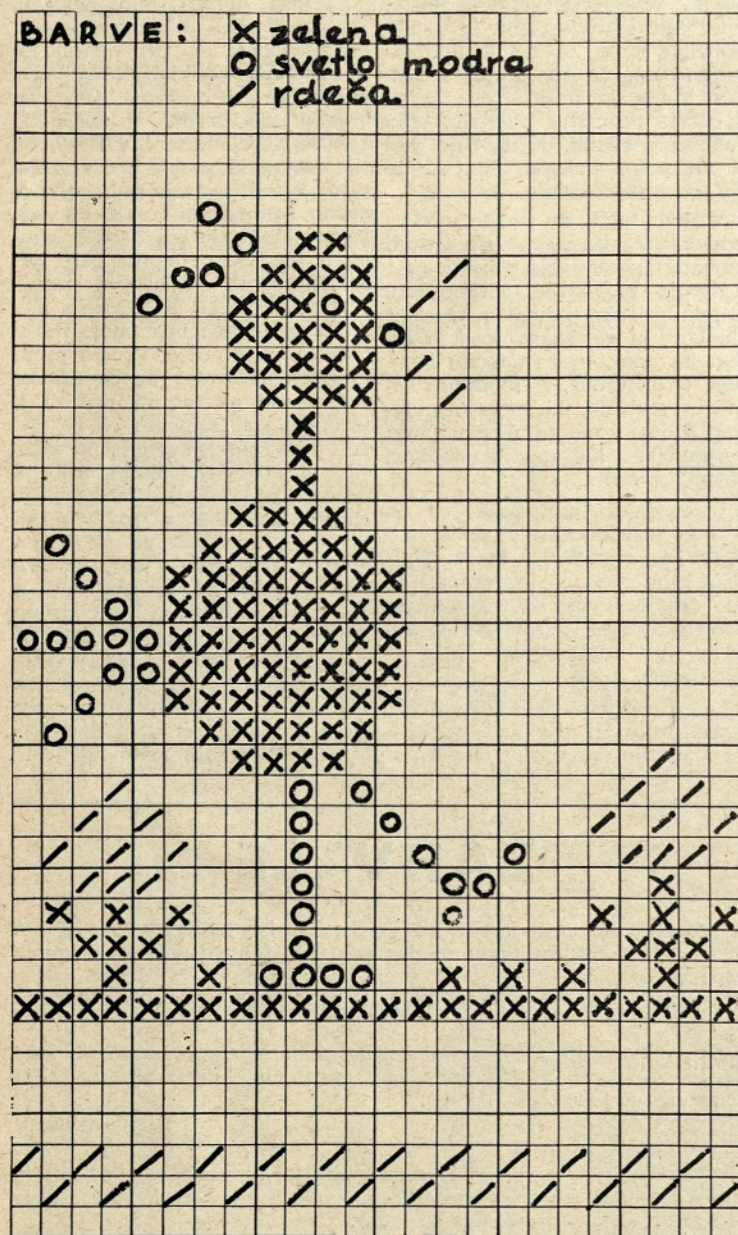
Šivalka gumbov



Lep in preprost motiv

Ce se ne morete odločiti, kaj bi rabite za najrazličnejše stvari: z poklonili prijateljici, ki je dobila naraščaj, vam predlagamo, da naredite slinček in ga sami izvezete. Ta preprosti motiv pa lahko upo-

imajte na sliki. njim lahko okrasite brisače, prte, otroške oblekice in podobno. Vezemo s križnim vbodom, ki ga vse poznamo. Razvrstitev barv pa



Nepozaben dopust v Bohinju

Že nekaj let po vrsti preživim del svojega dopusta v našem počitniškem domu v Bohinju, ki se mi zdi pravi biser naše Gorenjske. Letos sem imel te težko pričakovane počitnice od 17. do 30. julija. Običajno se v tem času nahaja v našem domu že stara družina: družine z otroci ali starejši ljudje, ki so potrebni počitka, umiritve živcev in pa tega, da so vsaj nekoliko oddaljeni od glasnega letoviškega vrveža.

V Bohinju je tak dopust še možen. Mislim, da je to kraj, katerega ne moremo primerjati več z nobenim letoviškim krajem na Gorenjskem, žal pa iz leta v leto opažam, da ne bo tako več dolgo, saj je vedno več avtomobilov in turistov.

Dopustniki si morajo hrano pripravljati sami v kuhinji, kar pa sploh ni neprijetno. Kot sem že omenil, sem letoval s starimi znanci, ki smo si skozi več let skupnega dopustovanja določili kar nekakšen urnik: tako ni bilo nikoli

problema kuhanja v tem smislu, da bi bilo naenkrat preveč kuharic v kuhinji; kuharjev v glavnem ni bilo, če pa so že hoteli prevzeti kakšne dolžnosti, pa so opravljali posle čistilcev posode ali pa ekonomov. No, včasih kateri tudi malo globlje sežejo v žep in si privoščijo kosilo ali večerjo v Zlatorogu.

Za navdušene ribiče je dobro preiskrbljeno, le s to napako, da so ribe zelo, zelo drage. Karta stane na dan 20.00 dinarjev in če že imaš srečo, lahko v enem tednu ujameš eno ribo; tako si lahko preračunaš, kakšen dragocen zaklad si ujel. Mislim, da je bolje, če si kupiš ribe v ribarnici, kljub temu, da niso tako dobre kot tiste, ki jih sam ujameš. Toda kaj se hoče, šport je šport.

Jezero je precej mrzlo, vsaj v juliju še, zato ne priporočamo kopanja tistim, ki so podvrženi revmi in nahodu. Za utrjevanje mišic pa je kot nalašč veslanje v našem čolnu po jezeru — pa še zastonj je! Naveslaš se lahko prav do žuljev, če že od dela nimaš prej utrjenih rok. Po takšnem športnem treningu pa se zares prileže pivo ali sladoled.

Sicer pa to ni edini šport, s katerim se lahko ukvarjaš na počitnicah v Bohinju. Poskrbljeno je tudi za namizni tenis in če imaš s seboj še badminton, plastične kroge za balinanje ipd., ti tako res ne more biti dolgčas.

Bohinj pa je kot nalašč tudi za ljubitelje planin. Nekateri so delali izlete na Komno, Triglavsko jezero čez Komarčo, očki in mame z malčki pa z gondolo na

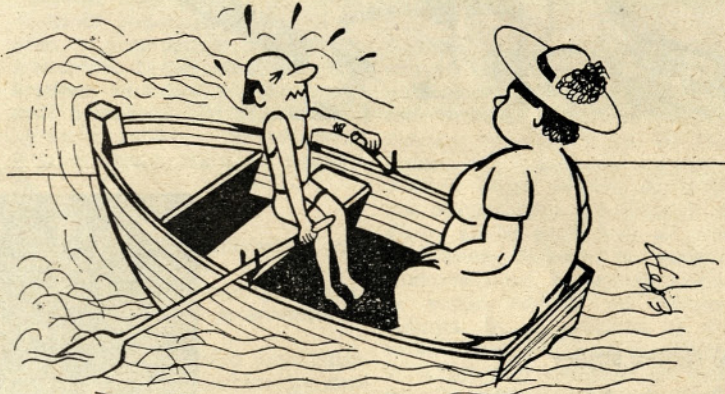
Vogel. Otroci od 5—10 let so bili najbolj navdušeni nad vožnjo z gondolo in jim kar ni šlo v račun, da je taka vožnja dražja kot vrtiljak na Gorenjskem sejmu.

Upokojeni člani kolektiva so uživali ob lepih sprehodih okoli jezera, pa tja do slapa Savice. Če pa je kdo utrujen od vse našete rekreacije, pa si lahko v senci dreves poišče miren kotiček, kjer dremlje ali pa smrči, saj nikogar ne moti.

Edino, na kar sem bil jezen vsa leta, so bili komarji in sitne muhe. Letos sem se že vnaprej pripravljal na to in sem se oborožil z reklamiranim sprayem proti tej nadlogi. Toda glej ga šmenta: omenjenega spraya nisem niti preizkusil, saj mi noben komar ni hotel priti niti blizu, kot bi vedel, da sem tokrat nevaren.

Zares, kar prehitro je minilo teh štirinajst dni. To je bil tak dopust, za katerega bi lahko trdil »za vsakogar nekaj«, seveda če le nisi preveč razvajen oziroma navajen, da letajo natakari in natakarike okoli tebe. Nikakor pa ne morem razumeti tega, da je tako majhno zanimanje za počitniški dom v Bohinju med člani kolektiva. Meni dopustniškega razpoloženja tudi dež ne pokvari, saj za Bohinj pravijo, da ima »dež tam mlade«. Letos jih vsekakor ni imel, saj tekom vsega dopusta ni padla niti kaplja dežja. Ostalo mi je še nekaj dni dopusta, katerega nameravam preživeti še ob morju v Novigradu. Kako se bom imel tam, pa se vam bom oglasil v prihodnji številki.

I. J.



Novozgrajeni blok je vseljen

(Nadalj. z 2. str.)
ključe. Ker je bil naslednji dan državni praznik in nato kmalu nedelja, so se vsaj nekateri, ki se jim je najbolj mudilo, lahko vselili.

Kljub težavam, ki smo jih imeli zaradi večkrat podaljšane roka, dvakrat povišanih cen in vse ostalo, pa moramo pripomniti, da je bil za kupce ta nakup še zelo ugoden, saj so vplačali 15% lastne udeležbe na prvotno ceno. Celotno zvišanje cen je pokrilo naše podjetje, kupce pa obremenilo za kredit. Po izračunih smo ugotovili, da so plačali kupci praktično le 11% predplačila na končno ceno stanovanj. Poleg tega je za

sedanje razmere cena še dokaj ugodna (2424 dinarjev za m²) v primerjavi npr. z Ljubljano, kjer stane sedaj m² stanovanjske površine že 3500 dinarjev. Zavedati se moramo, da vzporedno z ostalimi cenami in cenami gradbenega materiala rastejo tudi cene stanovanj. Vprašujemo se, kakšna bo cena stanovanj na Planini čez 3 leta ob ugotovitvi, da je že v zadnjih 3 letih narasla približno za 65%? Vse te okolnosti so torej vplivale na to, da je odbor za stanovanjske zadeve na seji 1. julija kupcem določil novo dobo vračanja kredita — 25 let.

H. F.

Tujke, ki se pogosto uporabljajo

- agencija — opravništvo, posredništvo, zastopstvo, posredovalnica, predstavništvo podjetja, poročevalski urad
- agens — gibal, vodilo, povzročitelj, učinkujoča snov ali sila
- agiranje — opravljanje kakega dela, izvajanje gibov, opletanje z rokami
- agresija — napad
- akontacija — plačilo na račun, naplačilo
- akuratnost — točnost, natančnost
- alimentacija — preživljanje, vzdrževanje, plačevanje preživitve
- angažirati — sprejeti, vzeti v službo, najeti, zaposliti, namestiti
- animirati — spodbujati, navdušiti, razvneti, poživiti
- anomalija — nepravilnost, izjemnost, posebnost, nenavadna oblika, nezakonitost
- anonimen — brezimen, brez imena, neznan, nepodpisan

Sodeluj v Tekstilcu!

Kako poteka sprejem na delo v našem podjetju

Potrebe po novih delavcih dajejo obratovodje delovnih enot oziroma direktorji sektorjev. Leti sporočijo kadrovskemu sektorju, koliko in kakšne delavce potrebujejo, za katera delovna mesta, kakšne pogoje mora izpolnjevati kandidat, ali naj bo moški ali ženska ipd. Na podlagi zahtev oziroma zbranih podatkov kadrovskega sektorja išče razpoložljive delavce.

Prvi razgovor s kandidatom za zaposlitev opravi vodja oddelka za delovna razmerja, ki ugotovi na podlagi podatkov, če kandidat ustreza zahtevanim pogojem (starost kandidata, psihofizične sposobnosti, šolsko in strokovno izobrazbo, dosedanje zaposlitve, stanovanjske razmere, oddaljenost od podjetja, socialno stanje itd.)

Tako izbrane kandidate kadrovskega sektorja napoti na razgovor še k obratovodji delovne enote, kjer naj bi se zaposlili. Če tudi obratovodja soglaša za zaposlitev, zbere kadrovskega sektorja od kandidatov še ostale potrebne podatke, katere pošlje komisiji za delovna razmerja delovne enote, kjer se bo delavec zaposlil. Komisija dokončno odloči, če se delavec sprejme ali ne. Kadrovskega sektorja obenem izda tudi napotnico za zdravniški pregled, katerega opravi kandidati v naši obratni ambulanti podjetja. Stroške tega pregleda plačajo kandidati sami. Če je tudi s te strani vse v redu, delavec lahko nastopi delo.

Novi delavec se en dan pred nastopom dela ponovno zgleda v kadrovskem sektorju, kjer prinese še ostale dokumente: delovno knjižico, zdravstveno izkaznico, zdravniško spričevalo, 1 fotografijo, po potrebi pa še spričevalo o šolski oziroma strokovni izobrazbi. Po končanem vpisu napoti kadrovskega sektorja novospregledanega delavca na enodnevni uvajalni seminar, katerega organizira center za izobraževanje. Na seminarju novega delavca na kratko seznanimo z zgodovino podjetja, organizacijo in tehnološkim postopkom, njegovimi najosnovnejšimi pravicami in dolžnostmi, o varstvu pri delu itd. Omeniti moram tudi to, da vsak delavec ob nastopu službe dobi po en izvod statuta podjetja, katere mora skrbno prebrati in hraniti, saj mora naštetih pravilnikov ob eventualni prekinitvi delovnega razmerja vrniti v kadrovskega sektorja. Po končanem seminarju kandidatom omogočimo tudi ogled podjetja, kjer mu na kratko obrazložimo tehnološki postopek.

2. nagradni kviz

Poznate delovna mesta ?

V današnji številki objavljamo 2. nagradni kviz »Ali poznate delovna mesta«. Prvi nagradni kviz smo objavili že v prejšnji številki, vendar nobena rešitev, ki je spela v uredništvo, ni bila pravilna. Prvi poizkus torej ni uspel ker je bil verjetno za člane kolektiva pretežak. Upamo, da bo tokrat odziv večji. Za pravilne rešitve, ki jih bo izžrebala komisija, so določene 3 nagrade v višini:

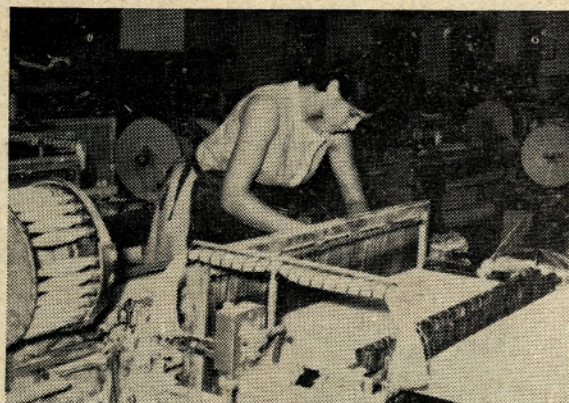
1. nagrada 30,00 dinarjev
2. nagrada 20,00 dinarjev
3. nagrada 10,00 dinarjev

Pravilne odgovore obkrožite, izrežite ter podpišite in oddajte do 15. septembra.

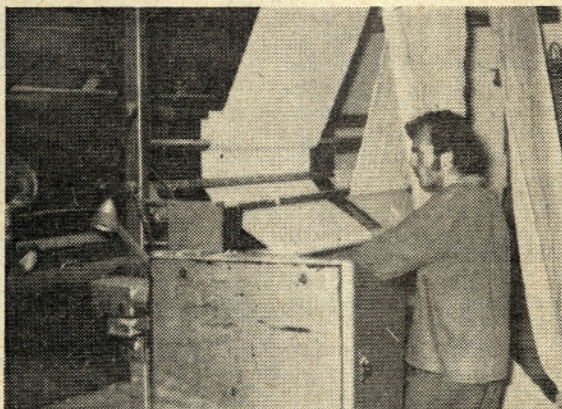
- a) predica
b) flajerka
c) delavka pri mikalniku



- a) previjalka
b) natikalka votka
c) tkalka



- a) čistilec strojev
b) ocenjevalec — merilec
c) delavec na strižnem stroju



- a) šivilja
b) kreatorka
c) adjustirka

- a) obrezovalka
b) likalka
c) šivilja



Družina v boju proti diabetesu

James Magee

»Vešeli smo, da bodo naši otroci z insulinom prežive-
li; toda, mi hočemo več
kakor to, hočemo, da bi ži-
veli normalno.«

Nkega lepega sončnega dne v začetku pomladi je bil mali Scott Parry, star dve leti, na vso moč zaposlen. Skakal je, padal po telh, se prekucal, kričal, zopet vstajal in brcal z nogo v neki kamen ter se zaman trudil, da bi preplezal neki zid. Padel je znova, se opraskal po kolenu in se hlipaje zatekel po pomoč k materi. Nato je šel v kuhinjo, se igral medvedka, se skrival pod mizo in renčal, dokler se ni končno odločil, da postane policaj. Potem je vzel v roke knjigo in se delal, kakor da bere.

Medtem ko se je morala brigati za druga domača opravila, se gospa Hyllerie Parry, mati treh otrok, pač ni menila več, kaj počne njen sin. Ko se je zmrščilo, je prižgala luč in v tem trenutku je v Scottovem glasu zaznala nekaj nenavadnega, kar jo je vznemirilo. Otroku so se besede začele zapletati in z glavo je nekam omahoval, nato pa se je naenkrat sesedel in lotila se ga je neke vrste omedlevica. Družinski zdravnik je po telefonu zaslutil preplah matere in prišel je k otroku prej ko v četrto ure. Po kratkem pregledu je vzel malega bolnika v naročje in ga z avtomobilom odpeljal v okrožno bolnišnico v Ženevi. Nekaj minut kasneje je Scott že bil pod kisikovim šotorom. Gospa Parry in njen mož, ki sta ga obiskala v bolnišnici, pa sta zvedela, da je otrok diabetik.

Mati je rekla: »Mi se na to pač ne razumemo, toda v naši rodbini so bili vedno vsi zdravi in doslej nam tudi zdravje otrok ni delalo nobenih skrbi. Za nas je bilo samoumevno, da smo zdravi in kakor ljudje, ki mislijo, da jih ne ogrožajo prometne nezgode, smo tudi sami mislili, da nam ne preti nikakršna bolezen. Zdaj se je pa vse to spremenilo.«

V bolnišnici so družini Parry razložili, da bo njihov sin zaradi pomankljivosti svoje presnove vse življenje trpel zaradi nesposobnosti, da bi lahko normalno uporabil sladkor, ki ga ima v krvi. Vsak dan bo potreboval injekcijo insulina, tj. hormona, ki spodbudi kemične reakcije, ki morajo potekati v organizmu za presnavljanje ogljikovih hidratov (sladkor, škrob) iz živil.

Iznemada in pretresena, ne da bi prej količkaj slutila, se je rodina Parry znašla v svetu, poln tem njim neznanih nevarnosti in še drugih novih, ki so malemu Scottu ogrožale zdravje, v svetu, ki je imel svoje zakone in ki so jih nevede kršili.

Ležeč pod kisikovim šotorom je Scott preživel vse hude posledice v svojem organizmu zaradi po-

mankanja insulina. In vse to se je razvilo pri njem prej kot v enem dnevu. Takrat, ko se je ves srečen zabaval poleg svoje matere, ko je njegovo telo vse bolj in bolj nujno zahtevalo energetske snovi, ki so bile potrebne za njegovo gibanje. To energijo bi moral dobivati po krvi in po potrebi iz rezerv, ki so v tkivu.

Namesto tega pa je dragocen sladkor — dajalec energije — prehajal skozi kri v urin in se izgubljal neizkoriščen, medtem ko se je njegov organizem v neprestanem iskanju goriva nadalje hranil iz rezerv, izkoriščal svoje maščobe in proteine in se tako znašel v dramatični situaciji. Po vsem tem so hitro začeli nastajati kemični strupi, ketoni, ki so izzvali stanje, znano pod imenom aodioza. To je prizadelo njegove možgane in živčni sistem, zaradi česar je besede izgovarjal neartikulirano, kar je mater močno prestrašilo in končno se je pogreznil v nezavest.

Po zaslugi sodobnih medicinskih sredstev se je Scott prebudil iz kome, toda moral je ostati v bolnišnici dva meseca, da si obnovi svoje moči. Nato pa se je morala čez nekaj mesecev rodina Parry spoprijeti s problemi, ki jih je pomenila njihova preselitev iz Evrope v ZDA, kamor je bil g. Parry premeščen. Tedaj pa jih je ponovno zadel hud udarec. »14. novembra 1963, na dan, ko je bil ubit predsednik Kennedy, je naša hčerka Deborah, stara tedaj pet let, nenadno zapadla v komo,« pripoveduje g. Parry. »Toda to pot smo takoj pomislili na možnost diabetične krize, ki so jo takoj potrdili tudi v bolnišnici New Jersey, kamor smo prepeljali hčerko. Tam je ostala dva tedna, nakar smo jo smeli odpeljati domov.«

Za nas je pri tem največja uganka dejstvo, da je starejši sin Russel popolnoma zdrav in da niti moja žena niti jaz nimava predispozicije za diabetes. Oba sva prebila celo en dan v bolnišnici, kjer so pri obeh napravili celo serijo testov, ki so bili vse negativni. In četudi se šteje ta bolezen za dedno, smo zaman brskali po vseh rodbinskih podatkih z obeh strani; o tej bolezni nismo našli pri naših prednikih nobenega sledu.«

V tem primeru se je znašla medicinska znanost brez moči, da bi obrazložila ta pojav. Vendar je bilo to za raziskovalce še en primer več, ki so ga morali prišteti k vsem tistim številnim in nerešenim problemom, kar jih je povzročila ta bolezen z vsemi svojimi vzroki. Toda za nesrečne starše je obstajal neodločljiv problem, da morajo skrbeti za dva diabetična otroka. »Po vsem tem, kar so nam povedali in kar smo brali o diabetesu, smo vedeli, da bodo po zaslugi insulina naši otroci lahko preživeali,« je rekel g. Parry. »Toda moja žena in jaz sva hotela več; hotela sva, da bi lahko živeli svoje polno in srečno življenje.«

(Nadaljevanje prihodnjik)

ZAHVALE

Ob moji upokojitvi se vsem sodelavcem iz predilnice I, izmeni A in C pristrčno zahvaljujem za darilo in jim želim še veliko delovnih uspehov.

Rozalija Bitenc

Pri odhodu v pokoj so mi sodelavci in sodelavke poklonili lepo darilo, za katero se jim najlepše zahvaljujem, hkrati pa jim želim še mnogo uspehov.

Tilka Hribar

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sindikalni podružnici kolektiva Konfekcije Triglav za lepa darila in jim želim še veliko delovnih uspehov.

Marija Rahne

Ob smrti mojega moža

ANTONA PLUT

se najlepše zahvaljujem obratovodstvu, mojstrom in vsem sodelavcem iz plemenitilnice II za poklonjeno cvetje in izrečeno sožalje. Še enkrat najlepša hvala.

Antonija Plut